

III. MELLÉKLET

A nemzeti támogatási program végrehajtásával kapcsolatos jelentéstétel

Pénzügyi év: 2014-2018		
Az értesítés kelte: 2019.02.28.	Felülvizsgálat száma: 1	Tagállam: Magyarország (HU)

A. Átfogó értékelés:

A nemzeti támogatási program egyes kiválasztott intézkedési a 2014-2018. pénzügyi években elősegítették a magyar szőlő-bor szektor versenyképességének javítását. Ahogy azt a támogatási programunkban is jeleztük, a versenyképességünket alapvetően a minőségi alapanyagot adó, és gazdaságosabban művelhető ültetvények számának növelése jelenti. Ezen túlmenően – a rendelkezésre álló keretekhez mérten – a pincék technológiai fejlesztése is hozzájárult a versenyképességünk növeléséhez.

A versenyképességünk javulását alátámasztja, hogy az elmúlt időszakban sikerült exportpiacainkat mind mennyiségben, mind értékben növelni.

A 2014-2018. pénzügyi években a támogatások túlnyomó többsége (85,0%-a) a termelés szerkezetének megújítását szolgálta a szőlő szerkezetátalakítás és -átállítás intézkedésen keresztül. A keret 9,2%-át borászati üzemek fejlesztésére szolgáló beruházásokra fordítottunk. A támogatások 4,5%-a szolgálta a melléktermékek ellenőrzés melletti kivonásának eszközt, a lepárlás támogatását. A harmadik országok piacán történő promóciós tevékenységekre az összköltségvetés 1,4%-át fordítottuk. Magyarország a számára előirányzott keret 98,7%-át felhasználta.

B. A javasolt intézkedések végrehajtásának feltételei és eredményei

(1b) Promóció harmadik országokban az 1308/2013/EU rendelet 45. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összhangban:

A végrehajtás feltételei:

Az intézkedés során az alábbi intézkedések voltak támogathatóak:

- a) PR-tevékenységek, promóciós és reklámtevékenységek különösen a közösségi termékek előnyeinek kiemelésével, főként a minőség, az élelmiszer-biztonság és a környezetbarát jelleg tekintetében;
- b) nemzetközi jelentőségű eseményeken, vásárokon, kiállításokon való részvétel;
- c) tájékoztató kampányok különösen az eredetmegjelölésekre, a földrajzi jelzésekre és a biotermelésre vonatkozó közösségi rendszerekre vonatkozóan;
- d) új piacok felmérése a piacbővítés érdekében;
- e) a tájékoztató és promóciós intézkedések eredményeit felmérő tanulmányok.

A tájékoztató és promóciós tevékenységek oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel vagy földrajzi jelzéssel rendelkező vagy a borszőlő fajtájának jelzésével ellátott borászati termékekhez kapcsolódtak. A kedvezményezett programjavaslataikban vállalták az érintett termékek származásának feltüntetésére vonatkozó előírásoknak való megfelelést, ami az ellenőrzések alapját képezte, és biztosította a végrehajtás során szükséges tudatosságot.

A támogatás igénylésével kapcsolatos egyéb feltételeket az egyes borászati termékek harmadik országokban történő promóciójának támogatásáról szóló 6/2013. (II. 5.) VM rendelet, valamint az egyes borászati termékek harmadik országokban történő promóciójának támogatásáról szóló 4/2015. (II. 19.) FM rendelet szabályozta.

Eredmény:

Az érintett célországok a következők voltak: Amerikai Egyesült Államok, Kanada, Kínai Népköztársaság és Svájc. A jelenlegi adatok alapján az alábbi táblázatokban összefoglalt eredményekről tudunk beszámolni.

Év	Kedvezményezettek száma (db)	Célpiacok	A programok összköltsége (eEUR)	Uniós támogatás összege (eEUR)
2014	3	Kanada, Kína, USA	1 195,2	570,1
2015	6	Kanada, Kína, Svájc, USA	1 268,8	634,4
2016	8	Kanada, Kína, Svájc, USA	850,0	425,0
2017	7	Kanada, Kína, Svájc, USA	685,1	342,6
2018	-	-	-	-
2014 - 2018	24	Kanada, Kína, Svájc, USA	3 999,1	1 972,1

Forrás: Magyar Államkinestár

A kivitt mennyiségek (hl), értékek (EUR) rendeltetési helyenként, és a részesedés alakulása:

Célpia	Év	Kivitel mennyisége (hl)	Kivitt mennyiség részesedése (%)	Kivitel értéke (EUR)	Kivitt érték részesedése (%)
Kanada	2013	7 073	0,19%	2 105,82	0,17%
	2014	6 333	0,16%	2 100,24	0,16%
	2015	9 442	0,23%	2 434,85	0,17%
	2016	8 261	0,20%	2 656,91	0,22%
	2017	8 262	nincs adat	2 460,32	0,18%
Kína	2013	9 312	0,25%	2 908,26	0,27%
	2014	10 234	0,27%	3 097,54	0,26%
	2015	11 818	0,21%	3 385,09	0,21%
	2016	11 982	0,19%	3 884,36	0,19%
	2017	11 435	0,15%	4 036,57	0,18%
Svájc	2013	7 165	0,39%	1 091,85	0,12%
	2014	5 968	0,32%	902,45	0,10%
	2015	3 961	0,21%	661,98	0,07%
	2016	4 635	0,25%	830,40	0,09%
	2017	5 495	0,30%	794,39	0,08%
USA	2013	4 117	0,04%	1 667,26	0,06%
	2014	3 873	0,02%	1 784,71	0,06%
	2015	3 510	0,03%	1 742,56	0,05%
	2016	4 910	0,04%	2 439,98	0,05%
	2017	3 965	nincs adat	1 986,94	0,04%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal és UN Comtrade adatbázis

A támogatási programban meghatározott célok megvalósítása:

A támogatási programban az elérni kívánt célok a megvalósulás utáni 5. évre lettek meghatározva. Miután a program 2014-2017 között valósult meg, s a teljes külkereskedelmi adatok jelenleg csak a 2017-es évre állnak rendelkezésre, így végleges eredményekkel nem, csak előzetes eredményekkel tudunk szolgálni.

A támogatási programban két cél lett meghatározva:

1. A kiválasztott harmadik országokba irányuló borexport mennyiségének változása eléri a 15 ezer hektolitert.

Az eredeti célérték a támogatási programban előzetesen meghatározott célországokra és költségvetési keret alapján lett meghatározva. A célországok köre a programon

megvalósításában 4 országra (Kanada, Kína, Svájc, USA) szűkült, a támogatásra fordított összeg pedig a tervezett 7 millió euró helyett 1,97 milliós összegben valósult meg. Ennek arányosított (28,17%) mennyisége a 15 ezer hektoliterhez képest 4226 hl. A 4 kiválasztott célországba az alábbi mennyiségű borokat szállítottuk ki a programban szereplő 2011-2014 közötti időszakban és 2017-ben:

Célpiac	Év	Kivitel mennyisége (hl)
Kanada	2011-2014	6 881
	2017	8 262
Kína	2011-2014	8 106
	2017	11 435
Svájc	2011-2014	6 542
	2017	5 495
USA	2011-2014	4 111
	2017	3 965
Összesen:	2011-2014	25 640
	2017	29 157
	Különbség:	3 517

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A táblázat alapján az látszik, hogy 2017-ben a növekedés a bázisidőszakhoz képest 3517 hl volt, ami 709 hl-rel (16,8%-kal) kevesebb a célértéknél.

2. A kiválasztott harmadik országokba irányuló borexport átlagára 0,5 euró/literrel emelkedni fog.

A korábbi pontban már említettük, hogy a támogatásra fordított összeg a tervezett 7 millió euró helyett 1,97 milliós összegben valósult meg, így az átlagár növekedésére tett vállalás sem teljesülhet, csak ennek arányában (28,17%), amely 0,14 euró/liter növekedést jelent. A 4 kiválasztott célországba a kiszállított borok átlagára a 2011-2014 közötti időszakban és 2017-ben a következőképpen alakult:

Célpiac	Év	Kivitel átlagára (euró/l)
Kanada	2011-2014	3,01
	2017	2,98
Kína	2011-2014	3,1
	2017	3,53
Svájc	2011-2014	1,41
	2017	61,45
USA	2011-2014	3,89
	2017	5,01
Súlyozott átlag	2011-2014	2,83
	2017	3,18
	Különbség:	3 517

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A táblázat alapján az látszik, hogy 2017-ben az átlagár növekedése a bázisidőszakhoz képest 0,35 euró/liter volt, ami 0,21 l/euróval (148,5%-kal) magasabb a célértéknél.

Állami támogatás:

Nem volt.

(2a) Szőlőültetvények szerkezetátalakítása és átállítása az 1308/2013/EU rendelet 46. cikke (3) bekezdésének a), b) és d) pontjával összhangban:

A végrehajtás feltételei:

1. Támogatott tevékenységek:
  - a. fajtaváltás, ideértve az átolással történő fajtaváltást is,
  - b. a szőlőültetvény áttelepítése.
2. A támogatás igényléséhez borvidéki tervet, illetve ennek megfelelő egyéni tervet kellett készíteni.
3. A támogatási minden esetben átalányösszeg volt, amelyet szakmai szervezetek által elkészített, és a kifizető ügynökség (Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, 2017 januárjától Magyar Államkincstár) által ellenőrzött számítások alapján a Vidékfejlesztési Minisztérium (2014 júniusától Földművelésügyi Minisztérium, majd 2018 májusától Agrárminisztérium) határozott meg.
4. A kifizető ügynökség elsőként a beérkező egyéni terveket bírálta el a beérkezés sorrendjében.

A támogatás igénylésével kapcsolatos egyéb feltételeket a szőlőültetvények szerkezetátalakításához és -átállításához a 2012/2013 borpiaci évtől igényelhető támogatás feltételeiről szóló 142/2012. (XII. 27.) VM rendelet és a szőlőültetvények szerkezetátalakításához és átállításához a 2017/2018-2019/2020 borpiaci években igényelhető támogatásról szóló 1/2018. (II. 1.) FM rendelet tartalmazza.

Eredmények:

Évek	Tevékenység megnevezése	Kifizetett kérelmek száma	Támogatásban részesített területnagyság (ha)	Kifizetett támogatás összege (euró)
2014	Fajtaváltás	897	1 042,00	9 680 883
	Ültetvény áttelepítése	1 060	1 498,00	12 963 945
	Összesen	1 957	2 539,96	22 644 828
2015	Fajtaváltás	790	819,37	7 900 343
	Ültetvény áttelepítése	829	1 239,75	11 053 156
	Összesen	1 619	2 059,12	18 953 499
2016	Fajtaváltás	1 273	1 277,89	12 662 570
	Ültetvény áttelepítése	1 166	1 696,65	14 509 533
	Összesen	2 439	2 974,54	27 172 103
2017	Fajtaváltás	1 356	1 472,73	13 085 013
	Ültetvény áttelepítése	1 159	1 720,21	14 459 492
	Összesen	2 515	3 192,94	27 544 505
2018	Fajtaváltás	1 894	1 840,43	15 172 671
	Ültetvény áttelepítése	1 031	1 237,28	10 574 374
	Összesen	2 925	3 277,71	25 747 045
2014 - 2018	Fajtaváltás	6 210	6 452,42	58 501 480
	Ültetvény áttelepítése	5 245	7 391,89	63 560 500
	Összesen	11 455	14 044,27	122 061 980

Forrás: Magyar Államkinctár

Az intézkedés keretében a 2014-2018-as időszakra 10000 egyéni terv beérkezésére és évente 10000 hektár szőlőterület megújulásával számoltunk a Nemzeti Támogatási Programban. A meghatározott célokat az egyéni tervek tekintetében 11,5%-kal, míg a megújított szőlőterület nagysága vonatkozásában 40,4%-kal túlteljesítettük.

A fajtaváltásra vonatkozóan a 2014-2018-as időszakra 4000 egyéni terv beérkezésére és évente 4500 hektár szőlőterület megújulásával számoltunk a Nemzeti Támogatási Programban. A meghatározott célokat az egyéni tervek tekintetében 55,2%-kal, míg a megújított szőlőterület nagysága vonatkozásában 43,4%-kal túlteljesítettük.

Az ültetvény áttelepítésre vonatkozóan a 2014-2018-as időszakra 6000 egyéni terv beérkezésére és évente 5500 hektár szőlőterület megújulásával számoltunk a Nemzeti Támogatási Programban. A meghatározott célokat az egyéni tervek tekintetében 12,6%-kal alul, míg a megújított szőlőterület nagysága vonatkozásában 34,3%-kal túlteljesítettük.

(6) Beruházások az 1308/2013/EU rendelet 50. cikkével összhangban:

A végrehajtás feltételei:

1. A támogatás igénylésének feltételei:
  - a. támogatás kizárólag olyan új gép vásárlásához volt nyújtható, amely javítja a vállalkozás összteljesítményét;
  - b. támogatás csak a gépkatalógusban szereplő, a kérelmező 100%-os tulajdonában álló, 2 évnél nem idősebb berendezésre, gépre volt igényelhető.
2. A kérelmek benyújtásának ideje:
  - a. a 2014. pénzügyi évben: 2013. november 5. – 2013. december 14.;

- b. a 2015. pénzügyi évben: 2014. október 16. – 2014. december 31.
3. Egy kérelmező részére nyújtható támogatási összeg benyújtási időszakonként:
- legalább 1 millió Ft, legfeljebb 100 millió Ft lehet azon kérelmező esetében, akinek a támogatási kérelembenyújtását megelőző évi árbevétele legalább 50 millió Ft,
  - legfeljebb 100 millió Ft lehet azon kérelmező esetében, akinek a támogatási kérelem benyújtását megelőző évi árbevétele nem éri el az 50 millió Ft-ot,
  - a támogatási intenzitás KKV esetében 40%, nagyvállalat esetében 20% volt.

A támogatás igénylésével kapcsolatos egyéb feltételeket az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból a borászati gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez a 2011. évtől igényelhető támogatásról szóló 83/2011. (VIII. 31.) VM rendelet szabályozza.

Eredmények:

A Nemzeti Programban a borászati kapacitások modernizációjának keretében évi 2,5 - 3 milliárd forint értékű kapacitás megújításával számoltunk. A maximálisan tervezett 3 milliárd euró értéket a 2014-es pénzügyi évben 55,6%-kal haladtuk meg.

A támogatási keretet a 2015-ös évben – a jelentősen megnövekedett igények miatt – 4 millió euróról 8 millió euróra emeltük, így a tervezett kapacitás megújulása is a duplájára emelkedett.

	2014	2015	2014 - 2015
Kifizetett kérelmek száma (db)	141	205	346
Kifizetett támogatás összege (euró)	4 669 210	8 495 689	13 164 899
A támogatott beruházások értéke (euró)	11 903 912	22 709 529	34 613 441
Átlagos támogatás értéke (euró/db)	33 115	41 442	74 557

Forrás: Magyar Államkinestár

A támogatási programban meghatározott célok megvalósítása:

A Nemzeti Programban a kedvezményezettek számára (325 db) és a támogatások teljes nagyságára (8 millió euró) tettünk vállalást. Az előbbit a fenti táblázat alapján 6,5%-kal, míg utóbbit 64,6%-kal haladtuk meg.

Állami támogatás:

Nem volt.

(8) Melléktermék-lepárlás az 1308/2013/EU rendelet 52. cikkével összhangban

A végrehajtás főbb feltételei:

- A támogatást csak a Magyar Államkinestár által a 70/2012. VM rendelet 11. § (1) bekezdése szerint bejelentést tevő lepárlóüzem igényelhetette, amely borászati melléktermékből ipari célú nyers alkoholt állít elő.
- Támogatás a 70/2012. VM rendelet 9-10. §-ai szerint átvett borászati melléktermékekből, illetve a 70/2012. VM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján leadott borból (a továbbiakban: bor) lepárlással előállított ipari célú nyers alkohol mennyisége alapján volt igényelhető.
- Nem lehetett igényelni támogatást azon alkoholmennyiség után, amely meghaladja azoknak az adott borpiaci évben termelt borok alkoholtartalmának 10 százalékát,

amelyek termelése során keletkezett melléktermékek, illetve borok támogatott lepárlás útján kerülnek megsemmisítésre.

4. A lepárlóüzem havonta legfeljebb egy alkalommal benyújtott, egy időszakra vonatkozó támogatási kérelem alapján volt jogosult támogatásra.
5. Egy támogatási kérelemnek legalább egy teljes naptári hónap alatt előállított ipari célú nyers alkohol mennyiségre kellett vonatkoznia.
6. A támogatási kérelem benyújtásának legkorábbi időpontja az adott borpiaci év október 5-e, legkésőbbi időpontja pedig ugyanazon borpiaci év augusztus 30-a volt.
7. Az Magyar Államkincstár a támogatási kérelmeket a beérkezés sorrendjében bírálta el.

A végrehajtás egyéb feltételeit a szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek kivonásáról és támogatással történő lepárlásáról szóló 70/2012. (VII. 16.) VM rendelet tartalmazza.

Eredmények:

A 2018-as pénzügyi évre vonatkozó főbb értékek, mennyiségek a következők:

Évek	Tevékenység megnevezése	A kivont melléktermék mennyisége (tonna, illetve hl)	Az előállított ipari célú nyers alkohol mennyisége (hektoliterfok)	A kifizetett támogatás összege (euró)
2014	Szőlőtörköly	29 067	850 725	935 798
	Borseprő	75 516	540 635	270 318
	Bor	2 133	22 331	11 165
	Összesen	-	1 413 691	1 217 281
2015	Szőlőtörköly	24 498	698 647	768 512
	Borseprő	63 748	472 530	236 265
	Bor	3 066	29 347	14 673
	Összesen	-	1 200 524	1 019 450
2016	Szőlőtörköly	30 762	892 148	981 363
	Borseprő	132 536	996 170	498 085
	Bor	4 795	50 296	25 148
	Összesen	-	1 938 614	1 504 596
2017	Szőlőtörköly	30 650	879 777	967 755
	Borseprő	47 945	464 491	232 245
	Bor	0	0	0
	Összesen	-	1 344 268	1 200 000
2018	Szőlőtörköly	34 406	993 648	1 093 013
	Borseprő	107 906	795 478	397 739
	Bor	3 615	39 921	19 961
	Összesen	-	1 829 047	1 510 713
2014 - 2018	Szőlőtörköly	149 383	4 314 945	4 746 441
	Borseprő	427 383	3 269 304	1 634 652
	Bor	13 609	141 895	70 947
	Összesen	-	7 726 144	6 452 040

Forrás: Magyar Államkincstár

A támogatás mértéke:

- Szőlőtörkölyből lepárolt nyersalkohol esetén: 1,1 EUR/%vol./hl;
- Borseprőből lepárolt nyersalkohol esetén: 0,5 EUR/%vol./hl.

A támogatási programban meghatározott célok megvalósítása:

A Nemzeti Programban a 2014-2018-as időszakra vonatkozóan a lepárolt szőlőtörköly mennyiségére 130 ezer tonnás, a lepárolt borseprő mennyiségére 600 ezer hl-es, a melléktermék-lepárlás útján előállított nyersalkohol mennyiségére pedig 11 millió hl^o-os vállalást tettünk. Az alacsonyabb szőlőtermés, valamint a melléktermékek alternatív felhasználása miatt ezeket a vállalások nem mindegyikét tudtuk teljesíteni, melynek értékeit a következő táblázat tartalmazza.

Évek	Tevékenység megnevezése	Mennyiségi vállalás (tonna, hl, illetve hektoliterfok)	Feldolgozott mennyiség (tonna, hl, illetve hektoliterfok)	Különbség (%)
2014 - 2018	Szőlőtörköly	130 000	149 383	14,9
	Borseprő	600 000	427 383	- 28,8
	Előállított ipari célú nyers alkohol	11 000 000	7 726 144	-29,8

Forrás: Magyar Államkincstár

C. Következtetések (és adott esetben a tervezett módosítások)

A szőlő-bor nemzeti támogatási program hatékonyabb végrehajtásával kapcsolatos észrevételeinket a korábbi támogatási program eddigi éveit során folyamatosan közöltük a Bizottsággal, amely azokat el is fogadta. Ezt a támogatási keret közel 100%-os kihasználása is mutatja.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyítják, hogy folytatni kell az ültetvények korszerűsítését, mert versenyképességünkre ez az intézkedés van leginkább hatással.

A beruházások iránti igény jelentősen nőtt az elmúlt évek során. Ennek következtében a 2016-os pénzügyi évtől kezdődően a borászati gépek és berendezések támogatási lehetőségeit a vidékfejlesztési források terhére biztosítottuk.

Célunk, hogy a jövőbeni forrásainkat a szőlőültetvények szerkezetátalakítási és szerkezetátállási programra összpontosítsuk, mivel a minőségi alapanyag megléte elengedhetetlen a versenyképesség javításához.

C1: A támogatási program költséghatékonyságának és hasznosságának értékelése

A támogatási program költséghatékonysága és hasznosságának értékelése jelenleg a szőlőültetvények szerkezetátalakítása és átállítása, a beruházások és a melléktermék-lepárlás programokra végezhető el.

A szőlőültetvények szerkezetátalakítása és átállítása intézkedés keretében a 2014-2018-as időszakban még a tervezettnél is több szőlőültetvény újulhatott meg. Ezzel sikerült elérni előzetes célunkat, a minőségi alapanyagot adó, és gazdaságosabban művelhető ültetvények számának növelését.

A beruházások intézkedés keretében a tervezettnél több kedvezményezettnek jóval nagyobb összegben tudtunk támogatást biztosítani. A pincék technológiai fejlesztésével hozzájárultunk a borászatok versenyképességének növeléséhez.

Egyedül a melléktermék-lepárlás intézkedés keretében nem sikerült teljes egészében az előzetes vállalás teljesítése. Ez az alacsonyabb szőlőtermés, valamint a melléktermékek alternatív felhasználása miatt történt.

Összességében elmondható, hogy a támogatási program elemei hozzájárultak az ágazat versenyképességének javulásához. Az egyes intézkedésekre vonatkozó jogszabályokat az évek során folyamatosan finomítottuk, módosítottuk, amellyel fokozni tudtuk az egyes intézkedések költséghatékonyágát.

C2: A támogatási program hatékonyságának növelésére irányuló elképzelések

A támogatási program hatékonyságának növelésére már eddig is, folyamatosan megtettük a szükséges lépéseket. Több rendeletmódosítást készítettünk, illetve új rendeleteket is alkottunk ennek érdekében. Hasznosak voltak az ezzel kapcsolatban elvégzett bizottsági auditok, felügyeleti szervek jelentései is.

A 2019-2023-ra vonatkozó nemzeti támogatási programot is a korábbi program eredményei, tanulságai alapján alkottuk meg.

Napi kapcsolatban állunk a végrehajtásért felelős illetékes hatóságokkal és szervezetekkel. A tőlük beérkezett javaslatokat, véleményeket szintén alkalmazzuk a jogalkotás során.

Szoros kapcsolatban állunk az ágazat szakmaközi szervezetével, a Hegyközségek Nemzeti Tanácsával is. Ennek köszönhetően a támogatási intézkedések kialakításában a szőlő- és borágazat szakmai igényei a lehető legnagyobb mértékben figyelembe vannak véve.